

A VAURUANA BUK KAI PAULO RA APOSTOLO TADAV TIMOTEO

¹ Paulo, ra apostolo kai Kristo Iesu ta ra varkurai kai God, da ra vamading ure ra nilaun tai Kristo Iesu, ² tadav Timoteo, a vakak na natugu: A varmari, ma ra varmaram, ma ra malmal, tai God, Tama i dat, ma Kristo Iesu kada Luluai.

A pite varpa ma ra tinata na varvargat

³ Iau pite pa God, nina iau torom tana ma ra gomgom na varkurai na bala, da ra umana tamagu, ma pa iau ngo ma ra ninunuk up u ta kaugu umana niaring, ta ra marum ma ra keake, ⁴ ma iau mainge tuna pi ina gire u, tago iau nuk pa ra lur na matam upi da vabuka iau tana ma ra gugu; ⁵ tago iau nuk pa ra dovot na nurnur i tur piam, ma i ga tur lua pire Loi, tubum, ma Oinike bula, tinam, ma iau nunure i tar tur piam bula. ⁶ Kari iau vanuk tar mule tam upi una vamentalapang ra tinabar kai God nam i ki piam ure ra papalagur na limagu. ⁷ Tago God pa i ga tul tar ra tulungea i ra bunurut ta dat, pata, a tulungea i ra dekdek iat, ma ra varmari ma ra minatoto. ⁸ Koko una vavirvir ure ra varvai kai kada Luluai, ba ure iau kana tultul di ga vi ia; una kairane maravut iau ra kinadik ure ra bo na varvai ta ra dekdek i God; ⁹ nina i tar valaun dat ma i tar ting pa dat ma ra gomgom na varting, vakir ure kada papalum, ure ke kana mamainga ma kana varmari, nina di ga tul tar ia ta dat tai

Kristo Iesu papa amana lua iat, ba pa ta tataun boko, ¹⁰ ma go i tar tapala ta ra vinavana rikai kai kada Tena Valaun Kristo Iesu, nina i ga vuna vue ra minat, ma i ga vaarike ra nilaun tuna ma ra nilaun pa na mutu ure ra bo na varvai, ¹¹ di ga tibe iau ure pi ina tena varvai ma ina apostolo ma ina tena vartovo tana. ¹² Kari go iau kairane bula go ra lavur magit; ma pa iau vavirvir tana; tago iau nunure nina iau ti nurnur tana, ma i tar ot muka ra nuknukigu ba na pait valar pa ia pi na balaure vake nam ba iau ga nur tar ia tana tuk ta nam ra bung. ¹³ Una vatur vake ra valavalar ure ra bo na varvai nam u ga valongore tagu, ta ra nurnur ma ra varmari kai Kristo Iesu. ¹⁴ Nam ra bo na magit di ga nur tar ia tam, una balaure vake ure ra Takodo na Tulungen, nam i ki ta ra bala i dat.

¹⁵ Go ra magit u tar nunure, ba diat par maro Asia dia ga vana kan iau; Pigelo ma Ermogenes diat. ¹⁶ Boina ba ra Luluai na tul tar ra varmari tadav ra kuba i Onesiporo; tago i ga valagar milate pa iau, ma pa i vavirvir ure ra agu vivi na palariam; ¹⁷ ma, ba i ga ki Rom, i ga ongor ma ra tinikan upi iau, ma i ga tikan tadav iau ¹⁸ (boina ba ra Luluai na tul tar ia tana upi na gire tadav ra varmari tai ra Luluai ta nam ra bung); ma u tar nunure bulu kana mangoro na papalum maramaravut aro Epeso.

2

A dovot na tena vinarubu kai Kristo Iesu

¹ Ma u, natugu, una dekdek vanavana ta ra varmari tai Kristo Iesu. ² Ma ra lavur magit u ga

valongore tagu ta ra mata i diat ra mangoro na tena valavalongor maravut, una tar ia ta diat ra umana dovot na tutana, nina ba na tale diat upi diat a tovo ta ra na bula. ³ Una kairane maravut iau ta ra kaina kini, da ra bo na tena vinarubu kai Kristo Iesu. ⁴ A tena vinarubu pa i taviviai mulai ta ra lavur balaguan ure go ra nilaun; upi na vamororo nina i ga pilak pa ia upi na tena vinarubu. ⁵ Ma ona tikai i ongor ta ra varkaul, pa di toke tar ra kere tana, ba tumu pa i mur ra lavur varkurai tana. ⁶ A tena ongor ta ra uma na vatur value vake ta vuaina. ⁷ Una nuk pa go iau tatike; tago ra Luluai na vaminana iu ta ra lavur magit parika. ⁸ Ma una nuk vatikene pa Iesu Kristo, nina i ga tut mulai kan ra minat, a bul mur tai David, da kaugu bo na varvai; ⁹ ma nam iau kairane ra kinadik tana, da ra tena varpam, ma di tar vi iau; ma go ra tinata kai God pa di vi ia. ¹⁰ Kari go iau pidik tar ta ra magit parika ure diat di ga pilak pa diat, upi diat a vatur vake bula ra nilaun tai Kristo Iesu varurung ma ra minamar tukum. ¹¹ Go ra tinata i dovot muka: Ba tumu da tar mat varurung me, dat a laun varurung me; ¹² ba tumu da kairane ra kinadik, dat a varkurai varurung me; ba tumu dat a pue vue, ia na pue vue bula dat; ¹³ ari ona pa da dovot, ia i dovot vatvatikai; tago i dekdek upi na pue mule.

A dovot na tena papalum

¹⁴ Go ra lavur magit una vanuk tar mule ta diat, ma una manga vargat diat ta ra mata i ra Luluai, upi koko diat a varpuapuai ta ra lavur tinata, tago pa i topa ta magit ma i varara ka

diat, dia valongore. ¹⁵ Una ongor upi una tul tar mule u tadav God da ra dovot na tena papalum ba pa ta magit na vavirvir pirana, tago i palum bulu ra tinata i ra dovotina. ¹⁶ Una vana irai kan ra lavur kaina pir maul; tago dia vatavua ra varpiam, ¹⁷ ma kadia tinata na ngangar da ra kaina manua; Imeneo ma Pileto dir ta diat; ¹⁸ dir rara kan ra dovot na vartovo, ma dir biti ba i tar par ra tinut mulai kan ra minat, ma dir tar vue pukue vue ra nurnur kai ta ra umana. ¹⁹ Ma ra dekdek na vunapaina, ba i vuna tai God, i tur padikat, ma go ra vakilangina: A Luluai i nunure diat kana tarai; ma: I boina ba diat par, dia vatang ra iang i ra Luluai, diat a vana kan ra lavur varpiam. ²⁰ Ta ra ngala na pal ta umana la dia tur tana, diat di pait ia ma ra goled ma ra silva, ma diat bula ba di pait ia ma ra davai ma ra pia; ta umana ure ra magit i ruru, ma ta ra umana ure ra magit pa i ruru. ²¹ Ma ona ta tikai i ki varbaiai ma go diat, da tibe upi ia a la i ruru, nina di tar vagomgom ia, ma na topa ra luluai, ma di tar vaninare ure ra lavur bo na papalum parika. ²² Una vilau kan ra kaina mamainga na barmana, ma una mur ra mangamangana takodo, a nurnur, a varmari ma ra malmal, varurung ma diat dia kail upi ra Luluai ma ra gomgom na bala i diat. ²³ Una ole vue ra lavur tinir na papaua ba pa ta kabinana tana, tago u nunure ba dia vuna ta ra varngangar. ²⁴ Ma i tabu upi ra tultul kai ra Luluai na varngangar, na madu ra maukuana pire diat a tarai par, na tale ra papalum na vartovo, na ki vovovon, ²⁵ ma na tovo diat ra umana tena varongongi ma ra madu na bala;

kan God na tul tar ra nukpuku ta diat ma diat a nunure ra dovotina, ²⁶ ma upi diat a laun mulai kan ra kun kai Satan, nina i tar kinim vake diat upi kana mamainga.

3

A mutuaina e

¹ Ma una nunure go, ba ta ra mutuaina ta umana kilala na varvakadik diat a pot. ² Tago ra tarai diat a mari ka diat mulai, ma diat a mainge bula ra mani, diat a tata vangala pa diat mulai, diat a vavagia pa diat mulai, diat a tatata kaina, diat a piam ra umana tavu i diat, ma pa diat a pite varpa ure ta magit, ma pa na gomgom ra tulungea i diat, ³ ma pa diat a varmari vargil, ma pa diat a varmaram, ma diat a varurai, ma pa diat a tigel valar pa ra paka i diat, a umana lup kankan, ma diat a milikuane ra boina, ⁴ a umana tena vavagu, a umana rangrang, ma na ngala ra nuknuk i diat ure diat mulai, ma diat a manga mainge ra nilibur ma pa diat a mari God; ⁵ a malalar i ra lotu na tur pire diat, ma diat a varpuai ure ra dekdekina; una vana kan diat, dia dari. ⁶ Damana diat dia kokoa ruk tai ta umana pal, ma dia ting valar pa diat ra umana lunga na vavina nina i tar anguvai pire diat ra lavur varpiam, ma ra lavur kaina mamainga i kap vurvurbingitane diat, ⁷ dia vartovo vatikai, ma pa dia tadav ra dovotina. ⁸ Ma da Ianes ma Iambres dir ga onge bat Moses, damana go diat, dia onge bat ra dovotina; a tarai i bilak ra nuknuk i diat, pa dia topa ra nurnur. ⁹ Ma pa diat a pait valar pa ia; tago da al vapange kadia papaua pire ra

tarai parika, upi na varogop ma nam di ga pait ia ure kadir.

A mutuaina tinata na varvakapa

¹⁰ Ma u ga tar mur bulu kaugu vartovo, ma kaugu mangamangana, kaugu togotogo, kaugu nurnur, kaugu kini vamadudur, kaugu varmari, kaugu kini vovovon; ¹¹ ma ra lavur milmilikan ma ra kinadik i tar tadav iau aro Antiokia ma Ikonion, ma Listra, ma iau ga pidik tar ta nam ra umana magit na milmilikan; ma ra Luluai i ga valaun iau kan diat parika. ¹² Maia pa, ma diat par dia mainge ba dia mur ra mangamangana kai God tai Kristo Iesu, diat a kairane bula ra milmilikan. ¹³ Ma diat ra umana tena varpian ma ra umana tena vavagu diat a manga kaina vanavana, dia varara ma di varara bula diat. ¹⁴ Ma una tur uka ta ra magit di ga tovo tar ia tam, ra magit i ot ra nuknukim tana, tago u nunure nina i tar tovo u; ¹⁵ papa ba u ga bul u tar nunure ra Buk Tabu nina i pait vakabinana valar pa u, upi una laun ta ra nurnur tai Kristo Iesu. ¹⁶ A lavur pakana Buk Tabu i vuna tai God ma i topa ra vartovo, ma ra varpit, ra varvaminana, ma ra vartovo ta ra mangamangana takodo; ¹⁷ upi ra tutana kai God na ko vurakit, ma na vargal bulu upi ra lavur bo na mangamangana parika.

4

¹ Iau manga vargat iu ta ra mata i God, ma Kristo Iesu, nina ba na kure ra umana launa ma ra umana minat. ta kana vinavana mulai uti ma kana varkurai: ² Una varvai ta ra tinata; una ongor ta ra bo na kilala, ma ra kaina kilala, una

varvartakun ot, una varpit, una vargat, ta ra kini vovovon ma ra vartovo. ³ Tago na vut boko ra kilala ba pa diat a mainge mule ra takodo na vartovo; ma, da kadia kaina mamainga, diat a vapeal kadia umana tena vartovo, tago di vala mainge upi diat a valongore ta kalamana magit; ⁴ ma diat a valingan voire vue ra talinga i diat kan ra dovotina upi ra varvai vakuku. ⁵ Ma una minana ta ra lavur magit par, una pidik tar ta ra magit na kinadik, una pait ra papalum na tena varvai, ma una pait ot pa kaum tiniba. ⁶ Iau papait na virua da ra tinabar, ma i maravai ra bung ba ina vana tana. ⁷ Iau tar varvarubu ta ra bo na vinarubu, iau tar pait ot pa kaugu nivut, iau tar vatur vadekdek vake ra nurnur; ⁸ papa gori di tar vung vake ra kere na mangamangana takodo ure iau, nina ba ra Luluai, ra takodo na tena varkurai, na tul tar ia tagu ta nam ra bung; ma vakir tagu kaka, ta diat par bula dia tar mainge kana vinavana mulai uti.

A tinata tadav Timoteo iat

⁹ Una ongor pi una vana lulut uti piragu; ¹⁰ tago Demas i ga takap kan iau, tago i ga mari go ra rakarakan a gunagunan, ma i vana Tesalonika; ma Kresko i vana uro Galatia, ma Tito i vana Dalmatia. ¹¹ Luka ka i ki piragu. Una ben pa Marko, ma amur a varagur me uti; tago i topa iau ure ra papalum. ¹² Iau tar tulue Tikiko uro Epeso. ¹³ A olovoi iau ga vana kan ia aro Troas pire Karpo, ba una vana uti, una kap ia, ma ra umana buk, ma koko una nuk vue ra umana buk di pait ia ma ra pal a vavaguai. ¹⁴ Alekandro, ra tena madaka ta ra palariam i gobol, i ga pait

mangoro na kaina magit piragu; a Luluai na bali ia pirana da kana mangamangana; ¹⁵ ma u, una balaure u tana; tago i tar tur bat kaveve tinata. ¹⁶ Ba iau ga tatata tavuna bat iau boko, pa ta tikai i ga maravut iau, diat par:dia lop kan iau; boina ba koko da luk tar ia ta diat. ¹⁷ Ma ra Luluai i ga maravut iau ma i ga vadekdek iau; upi ina pait ot pa ra bo na varvai, ma upi diat par ra umana Tematana diat a valongore; ma di ga valaun iau kan ra ngie ra leon. ¹⁸ A Luluai na valaun iau boko ta ra magit i kaina parika, ma na vaki iau bula ta kana varkurai ra bala na bakut; da tul tar ia tana ra variruru pa na mutu. Amen.

A mutuaina tinata na varvagai

¹⁹ Una vatatabe Priska ma Akuila, ma diat ra tarai ta ra kuba i Onesiporo. ²⁰ Erasto i tar ki Korinto; ma iau ga vana kan Tropimo ta ra gunan Mileto, tago i mait. ²¹ Una ongor ma ra vinavana uti ba pa i ti vut boko ra kilala na mudian. Ubulo i vatatabe u, ma Pudén, ma Lino, ma Klaudia, ma diat ra umana tura i dat par.

²² A Luluai na ki ta ra tulungeam. A varmari tadav avat.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db